

LUTHERSK AFRIKA-KONFERANSE

av

OTTO CHR. DAHL

Vi har nettopp fløyet rundt Kilimanjaro og ser nå ned på Marangu fra 5000 meters høyde. Det skulle da være det rette tidspunkt til å ta et «overblikk» over det som hendte der nede de ti dagene representanter fra alle Afrikas lutherske kirker var samlet der. Det var første gang i historien at afrikanere fra de forskjellige kanter av den store verdensdelen møttes til forhandlinger i Afrika.

Møtet var arrangert av misjonskommisjonen innen det Lutherske Verdensforbund på Fridtjov Birkelis initiativ. Verter var Nord-Tanganyikas Lutherske Kirke, hvor misjonsarbeidet finansieres av de lutherske kirker i Amerika, og misjonærene kommer fra mange forskjellige land. Møtet ble holdt oppunder Kilimanjaro i vakre og relativt kjølige omgivelser, på Marangu lærerskole hvor Olav Overå fra Misjonssambandet er styrer.

Og vertskapet har all ære av arrangementet. De fleste av utsendingene fra Afrikas kirker var innlosjert i skolens sovesaler, både afrikanere og misjonærer broderlig side om side. «Besøkende», altså deltakere utenom det antall delegater som var tildeelt hvert land, lå på en pikeskole i nærheten. Alle spiste sammen, og kosten var slik at den høvde for alle disse mange forskjellige mennesker. Dessuten var en del deltakere av begge hudfarger anbrakt på et hotell i nærheten.

Dette at fargede og hvite slik var blandet om hverandre på samme plan, ga møtet dets preg. Vi var brødre, barn av den samme far, sammen for å samtale om hvordan vi selv skulle komme nærmere Gud, og hvordan vi best skulle fremme Guds rike på disse kanter av verden. En av våre afrikanske verter sa ved åpningen at det var vanskelig for afrikanere å være natur-

lige sammen med hvite, og amerikaneren dr. Schiøtz nevnte ved avslutningen at det kanskje var like vanskelig for hvite å være naturlige sammen med fargede. Det ville så lett fra begge sider bli en anstrengt og kunstig nivellering. Men når jeg nå ser tilbake, må jeg si at enheten hadde ikke noe kunstig over seg. Naturligvis følte vi forskjellen i opprinnelse og kultur og utdanning. Men den kristne enheten eksisterte nettopp på tvers av disse forskjellene, og nådde sitt høydepunkt da vi siste kvelden gikk sammen til Herrens bord. Vi følte dette alle, men jeg undres om det ikke betydde noe særskilt for sørafrikanerne i dagens situasjon å få med seg hjem dette inntrykket.

I pausene surret en mengde av Afrikas og Europas språk om ørene på oss. På møtene måtte jo dette forenkles, men heller ikke her kunne det klare seg med mindre enn fire offisielle språk: engelsk, kiswahili (Øst-Afrikas ledende språk), fransk og tysk. Vi hadde øretelefoner, og kunne innstille dem slik at vi kunne høre foredrag og debatt på det av de fire språkene vi ønsket. Tatt i betraktning at vi ikke hadde fagfolk som tolker, men møtedeltakere fra Tanganyika og dels også andre land, må en si at systemet virket riktig bra. Dessuten fikk vi delt ut foredragene skriftlig på engelsk, og som oftest også på fransk og tysk for dem som ønsket det.

Programmet var lødig og — en må nok si — noe overlesset. Noen færre foredrag og mer tid til samtale hadde vært en fordel. Foredragene tok også litt lengere tid enn beregnet etter som en måtte tale langsomt, siden tolkene ikke hadde rutine. Talerne måtte derfor forsøke å beskjære mest mulig.

Om søndagene var det friluftsgudstjenester og møter som samlet 5-7 tusen mennesker (noen anslo det til 10.000 første søndagen), en imponerende forsamling ute på landsbygden. Men landet rundt omkring er fruktbart og tett befolket, og evangeliet har nådd langt i chagga-stammen. Det Lutherske Verdensforbunds president, biskop Lilje fra Hannover, var predikanten første søndagen, og neste søndag var det formannen i Kirkenes Verdensråd, lutheraneren dr. Fry fra New York. Ved åpningsmøtet søndag 13. november var det taler blant annet av Tanga-

nyikas engelske guvernør og av chagga-stammens lutherske overhøvdning. Dessuten ble det lest en personlig hilsen fra keiser Haile Selassie. Guvernøren la for dagen et imponerende kjennskap til den lutherske lære, og en dyp respekt for luthersk misjonsarbeid i Tanganyika.

Hver dag begynte med bibeltime, som samlet seg om emnene «Kristus den korsfestede, oppstandne og kommende herre». Det var altså sentrale ting både for vårt personlige og for kirkens liv. Etterpå var det to eller tre foredrag fulgt av diskusjon. Hovedemnene var: «Vår arv — vår tro», «Den voksende kirke», «En tjenende kirke» og «Kirken i sine omgivelser». Hvert av disse emnene ble siden behandlet i komiteer, og konferansen vedtok til slutt uttalelser om dem. Andre emner var: «Vekkelser i kirken» og «Guds ord i afrikansk hverdagsliv».

Foredragene lå på et høyt nivå. Også de afrikanske talerne skilte seg gjennomgående godt fra de oppgavene de hadde fått. En del av de européiske talerne brukte imidlertid en abstrakt form som var tung for afrikanerne å følge med i. Det viste seg i debatten etterpå at slike foredrag fikk ikke den gjenklang de fortjente. Men var det talt konkret, kunne debatten bli livlig.

De fem dirigentene skilte seg godt fra sin vanskelige oppgave. Det var tre afrikanere, en amerikaner og en européer. Særlig må fremheves Etiopias nyutnevnte ambassadør til London, Em. Abraham, og sørafrikaneren pastor Magubane.

Ettermiddag og kveld var for det meste viet foredrag og lysbilder fra de forskjellige land. Inntrykket vi fikk gjennom ord og bilder, kunne så utdypes gjennom samtaler på tomannshånd. Komplettert ble det også gjennom det som kom fram i debatten.

Hvilket inntrykk fikk vi så av Afrika og den lutherske kirke rundt i den store verdensdelen? — Vi fikk ikke ett inntrykk, men mange svært forskjellige. Forholdene er umåtelig ulike både innen og utenom kirken.

Politisk har en slike motsetninger som Sør-Afrika med sitt skarpe raseskille under de hvites hegemoni, Nigeria med en langt kommet rolig utvikling mot afrikansk selvstyre, og ytterst på

fløyen de frie stater Liberia og Etiopia. I Sør-Afrika har en spenningen mellom kristen likhet og praktisk innordning under landets lov, de kristne er nødt til politisk passivitet i forhold til hedenske stammehøvdinge og hvite styresmenn. I Nord-Nigeria, med den store muhammedanske majoritet der er, gjelder det at de kristne befester sin politiske betydning nå, før selvstendigheten kommer. I Etiopia ligger den lutherske kirkes politiske problem vesentlig i forholdet til den koptiske statskirken.

I økonomisk samfunnsstruktur rommer det mørkhudede Afrika slike forskjeller som gruvearbeideren i de store sentrene i sør, og masai-nomaden som utelukkende lever av buskapen sin på de tynt befolkede store vidder i Sentral-Afrika.

I kirkens religiøse omgivelser er det stor forskjell på landsbygder med bare primitivt hedenskap, de store sentrer med det moderne vesterlandske hedenskap i full utfoldelse, og Nord- og Øst-Afrika med sterk muhammedansk innflytelse.

Når det gjelder kirkens utvikling åndelig og organisasjonsmessig, er forskjellene like store. Der er strøk hvor misjonen har arbeidet i over hundre år og har fått store og sterke menigheter til resultat. Andre steder har man så vidt begynt, og strever ennå med begynnervanskene. Noen har hatt et kraftig åndens pinsevær med søken etter personlig frelse, men kanskje også med uåndelige utglidninger å kjempe mot. Andre planter og vanner på tørr jord, og strir med formalisme og vanekristendom. Madagaskar har sin lutherske landskirke organisert til topps, mens man noen steder så vidt har noen grad av selvstendighet under misjonærenes ledelse.

Og mellom disse ytterpunktene fins alle mulige overganger. Problemene blir derfor svært forskjellige, og selv der hvor en har samme problem, kan løsningene bli stikk motsatte. Konferansen var derfor ikke i stand til å sette opp noen fellesnevner for kirkens og misjonens fremtid i Afrika, men erkjente at i de fleste ting må en på hvert sted finne sin egen løsning. Men impulser til det videre arbeid med tingene fikk man sikkert gjennom foredrag og samtaler. Og i debatt og resolusjoner ble det pekt på ting å arbeide videre med, i fellesskap eller hver for seg.

Under emnet «Tro og bekjennelse» ble det pekt på at det kan bli aktuelt for Afrikas kirke å gi uttrykk i bekjennelsens form for kirkens holdning overfor konkrete ting i Afrika i dag. Som eksempler på slike ting ble nevnt: nasjonalisme, synkretisme og afrikanske sekt-bevegelser, polygami, islam, og katolisisme. Det ble imidlertid ikke gjort noe forsøk på en slik «*confessio africana*».

Under behandlingen av «Den voksende kirke» ble det presisert at kirken må være en bedende og evangeliserende kirke. Betydningen av bønn og takk i hjerte, i hjem og i kirke ble understreket, og i den forbindelse også afrikanernes spesielle gaver når det gjelder sang. Det ble lagt vekt på legfolkets store oppgaver i evangeliseringsarbeidet. Dette å aktivisere legfolket kom forresten stadig igjen under forskjellige synsvinkler. I særlig grad ble det pointert at presteutdannelsen i Afrika måtte høynes, og dessuten måtte det sørges for videre utdanning av ledere.

Når det gjelder utviklingen av *organisasjonsmessig selvstyre* i de afrikanske kirkene, var det påtagelig hvor forsiktige afrikanerne var. I debatten advarte flere av dem mot å gå for fort fram. De følte seg øyensynlig ikke ferdige til å ta ansvaret alene. Men samtidig var utvilsomt ønsket om større selvstendighet der. Tankene om bedre presteutdanning og spesiell lederutdanning var nettopp diktret av konflikten mellom selvstendighetsønsket og at de i dag vet de makter for lite. Men de håpet også at noen fikk prøve seg som ledere i større utstrekning enn før. Et gruppe-møte av bare afrikanere fattet en resolusjon om det, som fortjener å siteres fordi den i sin forsiktige form er et uttrykk både for afrikansk høflighet og for deres realistiske sans: «Det føles sterkt at det ville styrke de unge kirker i Afrika om mer ansvarsfulle stillinger ble besatt med afrikanere for å sette dem i stand til mer å bli klar over sitt ansvar for arbeidet.» De peker altså på en gradvis opprykking i stillinger med større ansvar. Uten tvil har de rett i at det er etter denne linjen en nøktern kirkeutvikling må ledes i den utstrekning som utdanning og personlige lederegenskaper gir anledning til det.

I rapporten om «Den tjenende kirke» ble undervisning i skole

og kirke behandlet — når det gjelder skolen, særlig forholdet til staten. Hjelp til syke ved legemisjon og ved forbønn ble sett på som en fortsettelse av Jesu egen tjeneste overfor de syke. Til slutt ble evangelisasjonsarbeidet i dets ulike faser og med dets forskjellige virkemidler behandlet. Her ble det pekt på nødvendigheten av å aktivisere hele menigheten og å legge an på å nå alle grupper i samfunnet.

Under emnet «Kirken og dens omgivelser» ble kirkens holdning til omgivelsene sett både under synspunktet forsvar og angrep. Det gjelder både det primitive hedenskapet med den hedenske tankegangen i samfunnet, og det moderne hedenskapet representert ved ikke-troende européere og de nedbrytende sidene ved den vesterlandske kulturen. Den katolske kirke setter inn med en intens skolemisjon. Forat ikke evangelisk kristendom skal miste taket på ungdommen, er det nødvendig med mer hjelp fra misjonene i skolearbeidet. Det ble pekt på nødvendigheten av særskilt omtanke for innflytterne i industrisentrene. Overfor de afrikanske sektene ble det pekt på bibelstudium både som forsvars- og angrepsvåpen. I forholdet til staten plikter en kristen å være lojal, men må samtidig gjøre sin innflytelse gjeldende for å fremme folkets velferd og menneskerettigheter etter kristen oppfatning.

Konferansen hadde naturligvis ingen myndighet til å pålegge noen noe som helst. Resolusjonene betyr derfor ikke annet enn råd til Afrikas kirker som frukt av forhandlingene på konferansen. Spør en derfor om resultatet av konferansen, er det ikke mulig å gi noe svar i dag. Det kommer an på om Afrikas kirker arbeider videre med de spørsmålene som har vært oppe, og om de der får noen hjelp av det som var framme.

Deltakerne på konferansen fikk naturligvis en meget interessant opplevelse. Men blir det bare for oss, var omkostningene uforholdsmessige. Ikke bare talerne fra Amerika og Europa, men også deltakerne fra Afrika måtte i de aller fleste tilfelle reise med fly. Afrika har umåtelige avstander, og de store samferdselslinjene er overalt utbygd i retning Europa. Reiser fra én kant av Afrika til en annen er derfor mye vanskeligere enn en reise til

Europa. Det viste seg derfor at fly som regel ble det minst kostbare. Men selv med fly måtte de fra Vest-Afrika gjøre store omveier og være atskillige dager underveis.

Disse reiseutgiftene er naturligvis dekket av penger som kirkene og misjonene har samlet inn for å fremme Guds rike. Spørsmålet blir da om konferansen har tjent dette formålet i forhold til utgiftene. Dette spørsmålet er det bare fremtiden som kan svare på. På møtet ble tanken satt fram om å få en ny konferanse om fem år. Før en tar noen beslutning om det, bør det undersøkes om All-Africa Lutheran Conference i 1955 har vist seg regningssvarende ved fruktene den har båret i Afrikas kirker, og eventuelt også om den har brakt fram noe ekko ellers i verden.